

ESÉLYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

ÖN-KOR-KÉP • esélyegyenlőségi melléklet • 2009. július

Az ENSZ-ben már nem csak díszpintyek a nők

Beszélgetés Akóts Klára rendkívüli és meghatalmazott nagykövettel, a Magyar Köztársaság Állandó ENSZ Képviselője (Genf) vezetőjével

❖ *Ön hogyan került kapcsolatba a külpolitikával?*

– A közgazdasági egyetem nemzetközi szakán végeztem, amikor még nagyon kevés nő volt a szakmában.

❖ *Most is kevés van.*

– Igen, de a fiatalok körében egyre többen választják ezt a pályát. Tehát remélem, hogy idővel kiegyenlítődik az arány.

❖ *Sok akadályt kellett leküzdenie, hogy előre jusson?*

– Elsősorban ahhoz kellett hozzá szoknom, hogy rendszeresen olyan megbeszéléseken vettem és veszek részt ma is, ahol egyedül vagyok nő, valamint, hogy bizonyos élethelyzetekben vannak, akik furcsán néznek rám, nemcsak azért mert nő vagyok, hanem mert fiatalabb, mint férfi diplomatatársaim. Azt is furcsállották a kollégák, hogy nő létemre olykor férfiasan keményen mondok véleményt.

❖ *Ráadásul még csinos is.*

– Na, hát ezzel soha nem éltem. Ez nálam alapszabály. A kezdetektől fogva szigorú szakmai síkon haladok. Inkább tekintsenek vaskalaposnak, merevnek. Ugyanakkor azt vallom, vállalni kell, hogy nő vagyok. Megjelenésben és véleményalkotásban egyaránt. Tehát, ha már gyárilag érzékenyebbek vagyunk problémákra, inkább észreveszünk árnyalatokat, más módszerrel kívánjuk a partnereket meggyőzni, nem feltétlenül erőből, szkanderből, mint a férfiak többsége, hanem esetleg még három év felvetésével, vagy egy szokatlan gondolat bevetésével, akkor ezeket az előnyöket hasznosítani kell. És ezzel mindenki nyer, hiszen egy vitás kérdést könnyebb eldön-

teni, ha legalább az egyik fél kompromisszumkereső. Minek következtében, adott esetben győztesen tud felállni az asztaltól.

❖ *Nekem is szilárd meggyőződésem, hogy azok a nők, akik anyák is, bármilyen pozícióban vannak, egy-egy döntés meghozatalakor ösztönösen a gyerekek jövőjére is gondolnak, ami fontosabb egy pillanatnyi győzelemnél.*

– Ezért is örülök annak, hogy az ENSZ-ben egyre több a nő diplomata. Amerika nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a nők ne csak díszpintyek legyenek.

❖ *Hol a helyünk, nekünk magyaroknak, a genfi nemzetközi szervezetek központjában?*

– Ott tulajdonképpen egy furcsa ketősség érzékelhető. Az egyik oldalról úgy tűnik, mintha a nemzetközi szervezetek hatalmas nagy székházaikban, mint elefántcsont-tornyokban, a világtól távol dolgoznának.

❖ *Nehezen hagyják magukat a valóságtól befolyásolni?*

– Olykor még ez is igaz. És ezt a távolságot nagyon konkrét magyar érdekek érvényesítésével kell áthidalnunk. Felmérve azt, hogy közepes méretű országként mi a lehetőségünk, mekkora a játéktérünk. Ennek tudatában kell megtalálni a Magyarország számára fontos hangsúlyokat. Az ötszáz oldalas könyvben lévő szervezetek között prioritásokat kell felállítani. El kell dönteni, hogy a mi kis, négy diplomatából álló csapatunknak mi a missziója. Konkrét példaként a legfrissebbet említeném, ami azt hiszem, igen komoly sikere a magyar diplomáciának. Május 12-én az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának tagja lettünk. Ez a szervezet 47 ország képviselőiből áll. 2006-ban jött létre. És most van az első olyan szakasz, amikor újabb és újabb országok kerülnek be, és mindig vannak kifutók, amelyek búcsúznak. Ez egy három évre szóló tagság, egybeesik a

❖ *Amikor elfoglalta pozícióját Genfben, mit tett ki először az irodájában?*

– Azokat a tárgyakat, melyeket az itthoni kollégáktól, barátoktól kaptam útravalóul. Volt köztük szakkönyv, de humoros irodalom is. A központi helyre egy vaskos kötet került, amiben az összes Genfben működő, kb. 920 nemzetközi szervezet megtalálható. Ez a könyv emlékeztet arra, hogy Magyarországot milyen sok irányban kellene bemutatni, és milyen sok irányban kell a magyar érdekeket képviselni.

❖ *„Női” tárgy is került az íróasztalra?*

– Virág mindig van az asztalomon.

❖ *És a lánya képe?*

– A lányom már 24 éves, komoly, önálló egyéniség. Ő úgy tartja, hogy a családi életet és a munkát élesen el kell választani. Nem szeretné, hogy a mama munkahelyén kint legyen a képe. Ráadásul az enyémhez hasonló szakmai irányba indult el, és úgy döntött, hogy minden meccsét maga vívja meg.

magyar európai uniós elnökség időszakaival, ami 2011 első felében kezdődik. Nagyon remélem, és meggyőződésem, hogy addigra életbe lép a Lisszaboni Szerződés, ami azt jelenti, hogy 2010 januárjától Spanyolország, Belgium és Magyarország lesz az első olyan három ország, ami az új felfogású trió-elnökségben tizennyolc hónapos egységes munkát tud végezni. Ez mindenképpen előnyösebb, mint a korábbi hat hónapig tartó működés, amikor nem volt idő az elkezdett munkák befejezésére.

❖ *Az emberi jogi tanácsi tagság komoly presztízst jelent Magyarországnak...*

– Sokszorosan erősebbek vagyunk tőle. Mert az én értelmezésemben, nem egyszerűen megduplázódnak a lehetőségeink, hanem sokszorosára növeked-

nek azáltal, hogy ugyan a keleti csoport kvótáján, de EU-tagállamként, a nyugat-európai csoport országaival közös értékrendet képviselve tudunk magyar-ként – reményeim szerint – aktív és kezdeményező szerepet vállalni. Hiszen a kelet-európai térség múltját, gazdaságát, az elmúlt 20 év történetét a tagok közül mi ismerjük a legjobban. Ez azt is jelenti, hogy segíteni tudunk azoknak az országoknak, amelyek még csak az út elején járnak, most térnek át a modern gazdaságra, most változik a parlamentjük, most alakulnak a társadalmi szervezeteik. És nemcsak a mi térségünkben tudunk segítséget nyújtani, hanem Ázsia és Afrika számos országának is, amelyekkel hagyományosan jók a gazdasági és kulturális kapcsolataink. Ugyanis ezen államokból az elmúlt évtizedekben sok

diák tanult Magyarországon, akik már visszamentek a hazájukba, ahol nemcsak az államigazgatásban, hanem a gazdasági életben is komoly pozíciókat töltenek be. Vietnam, Laosz, Mongólia, hogy csak néhányat említsek. És ami nagyon fontos, hogy nekünk nincsen nehéz gyarmati hátizsákunk, ami az érintettek számára kétséggé teszi, hogy amikor egykori gyarmattartóik irányt akarnak mutatni, vagy kritizálnak valamit, az tényleg őszinte vélemény-e, vagy netán valami mögöttes szándék vezérli őket. Velük szemben mi megbízható, hiteles, kiszámítható partner vagyunk.

❖ *Elsősorban milyen kérdésekben akar-nak megnyilvánulni a tanácsban?*

– A mi prioritásaink: a nemzeti kisebbségek helyzete, az emberi jogok szélesebb összefüggése, legyenek ezek a nők, a gyermekek jogai vagy a diszkriminációmentes élethez való jog. A mostani időszakban, amikor a pénzügyi és gazdasági válság különösen sebezhetővé teszi a kisebbségeket, fokozott figyelemmel kell lennünk irányukba. Tehát azt hiszem, hogy egy ilyen történelmi időszakban talán túlzás és elfogultság nélkül azt lehet mondani, hogy megnő az emberi joggal foglalkozó szervezetek, intézmények szerepe, különös tekintettel az ENSZ-re, ami az emberi jogokkal foglalkozó univerzális, átfogó, intézmény. Vannak természetesen olyan egyezmények, amelyek speciálisan a gyermekek vagy a nők jogaival foglalkoznak, de az ENSZ az, ami átfogóan egyaránt foglalkozik a politikai és polgári és az egyes társadalmi csoportok jogaival.

❖ *Mi a II. Budapesti Emberi Jogi Fórum jelentősége?*

– Magyarország azon kevés országok egyike, amelynek emberi jogi nagykövete van. Ez azt jelenti, hogy különösen kiemelten és következetesen foglalkozunk az emberi jogi kérdésekkel, amit ez a tanácskozás is bizonyított. Most azon dolgozunk, hogy a szakmai és politikai szándékaink a nemzetközi közvélemény számára is megismerhetők legyenek. Ebben a folyamatban sokat jelentett, hogy a konferencián komoly nemzetközi részvétel volt. Négy nagy blokkban foglalkoztunk különböző emberi jogi kérdéskörökkel. Ebből az egyik egy magyar kezdeményezés, ami egy budapesti székhelyű népirtás elleni nemzetközi központ életre hívása lenne. Az öt kon-

II. Budapesti Emberi Jogi Fórum – 2009. június 25–26.

Konferenciasorozat magyar kezdeményezésre

A Külügyminisztérium 2008-ban döntést hozott arról, hogy Budapest Human Rights Forum néven évente megrendezésre kerülő nemzetközi emberi jogi konferenciasorozatot indít. Az I. Budapesti Emberi Jogi Fórumot 2008. augusztus 28-án és 29-én tartották az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata aláírásának 60. évfordulója alkalmából. A konferencia központi témája az emberi jogvédők helyzetének elemzése volt.

Magyarország – jelezve az emberi jogok iránti elkötelezettségét – az ENSZ emberi jogi tanácsi jelölése során is kötelezettséget vállalt az emberi jogi fórum éves rendszerességgel történő megrendezésére. A II. Budapesti Emberi Jogi Fórumot ez év június 25-én és 26-án rendezte a Külügyminisztérium, ahol a négy panelvita keretében a közönségnek is lehetősége nyílt bekapcsolódni a vitába.

A II. Budapesti Emberi Jogi Fórumra meghívták a fontos nemzetközi szervezetek, így az ENSZ, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és az Európai Unió képviselői, számos nem kormányzati szervezet, továbbá az egyes témákban érintett, illetve az aktív kormányok képviselői.

A nyitóbeszédet Szabó Vilmos, a Külügyminisztérium államtitkára mondta, ezt Javier Solana-nak, az Európai Unió Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseletének, majd Navanethem Pillay-nak, az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának videoüzenete követte.

Az első panel a népirtás megelőzésére kívánt összpontosítani, amelynek előzményeként Magyarország egy Népirtást Megelőző Központ megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére tett ígéretet az I. Budapesti Emberi Jogi Fórumon.

A második panel az Európai Unió keleti szomszédság-politikájának emberi jogi aspektusait helyezte vizsgálódásának középpontjába. Tekintettel arra, hogy a Keleti Partnerség beindításával új lendületet vett a párbeszéd az EU keleti szomszédaival, kiemelten fontos az emberi jogi aspektusok körüljárása.

A harmadik panel vezérvonala a mozgásszabadság, különös tekintettel a migráció kihívásaira – a vasfüggöny lebontásának huszadik évfordulója és Magyarország nyugati határainak megnyitása alkalmából. Ez az 1989. május 18-án meghozott döntés teremtette meg a lehetőséget annak, hogy a Német Demokratikus Köztársaság polgárai szabadon a Német Szövetségi Köztársaságba utazhassanak. Végül – a többi között – ezek a lépések vezettek el Németország újraegyesítéséhez.

Tekintettel arra, hogy a határaink megnyitása fontos lépés volt a demokratizálódás folyamatában, a fórum negyedik paneljének fókuszában a szabad és törvényes választások álltak, megvitatva a kérdéskörben aktív nemzetközi szervezetek választási megfigyelői misszióinak munkáját.

tinensről dolgoznának itt olyan kutatók, akik a legjobban ismerik saját régiójukat. A feladatuk – a többi között – az lenne, hogy időben felhívják a figyelmet azokra a területekre, ahol olyan feszültséggócok alakulnak ki, amelyekből bármikor népirtás lehet. Sok elemző állítja, hogy ez nem egy hirtelen kirobbant politikai feszültségből keletkezik. A népirtás előzménye, szinte minden esetben, a hosszú időn keresztül lappangó gyűlölet, politikai, gazdasági, szociális feszültség.

❖ *Magyarországon a cigánykérdés is erről szól, mert nem hiszem, hogy régen a nem cigányok imádták a cigányokat.*

– Számunkra a nagy prioritások között két fő vonulat a legfontosabb: az emberi jogi kérdések, ezen belül a kisebbségek, a nemzeti kisebbségek helyzete. A másik ilyen kérdéskör a leszerelés. Mind a két területen hosszú éveken keresztül eléggé fagyos volt az USA-val az együttműködés. Olyannyira, hogy Genfben hosszú évekig nem volt amerikai nagykövet. A missziót ügyvivő vezette. Az Obama-adminisztráció hivatalba lépése óta nagyon pozitív, kezdeményező, együttműködési készséget mutató üzeneteket küldött a legkülönbözőbb területekre. Már hónapok óta jól érzékelhető, hogy visszatértek a nemzetközi együttműködésbe. Ennek most már egyértelmű bizonyítékai vannak: velünk együtt az Egyesült Államokat is beválasztották az Emberi Jogi Tanácsba.

„A szembenézést nem lehet halogatni...”

❖ *Elég nehéz lehet bizonyos kardinális kérdésekben úgy döntéseket hozni, hogy a legerősebb hatalom nincs jelen.*

– Igen, most minőségi változás történt. Visszatérve az eredeti kérdéshez: mint misszióvezetőnek, nekem is vannak személyes prioritásaim. Az egyik a romakérdés, a másik a női ügyek és a harmadik a környezetvédelem, klímaváltozás, a vízhez kapcsolódó modern témák. Úgy gondolom, hogy Magyarországnak egyrészt meg kellene próbálni jobban tudatosítani a nemzetközi partnerekben, a nemzetközi közvéleményben, hogy mit tesz ezeken a területeken, milyen kiváló szakembereink és eredményes projektjeink vannak. Ez azért is fontos, mert kialakult egy sajátos negatív trend, ami már elérte a nemzetközi sajtó szintjét. Például a romakérdésben. Ezért sem lehet halogatni, hogy elmondjuk, mi az, amit tenni próbálunk, és be kell mutatnunk, hogy ez nem csupán magyar probléma.

❖ *Nem nemzeti sajátosság?*

– Az egész régióban komoly probléma, amiben igenis vannak jó tapasztalatok, projektek. Ezeket kell egymással – szorosabb regionális együttműködésben – megosztani. Ugyanis egy olyan népcsoportról van szó, amely komoly migrációs és történelmi hagyományokkal rendelkezik. Ezeket tiszteletben kell tartanunk. Nemzetközi összefogással kellene eljuttunk odáig, hogy megismerjük a roma népség hagyományait, művészetét, kultúráját, azokat a tradíciókat, amelyek az európai kultúra, mi több a nemzetközi kultúra részét képezik. A szembenézést nem lehet halogatni, és nem csak azért, mert az Emberi Jogi Tanács egyik munkaformája az úgynevezett felülvizsgálati folyamat, aminek keretében minden országnak jelentést kell adnia, amelynek kapcsán a bizottság egy ülésén a tagok kérdéseket tesznek fel, keményen firtatva a kényes témákat. Ahhoz, hogy erre felkészüljünk, már most elő kell venni a tükröt, ami a valós helyzetet mutatja.

❖ *Ugyanakkor a nemzetközi megítéléshez egy szempontot hozzátennék, amit ön nyilván jó diplomataként udvariasságból nem említ. A rólunk kialakult képben óriási szerepe van a hazai médiának is, amely nyitottabb a botrányokra, mint az eredményekre.*

Sz. K.

Lezárult

az első kormányzati szintű női esélyegyenlőségi képzés

A politikai döntések meghozatalakor figyelembe kell venni a nemek közötti esélyegyenlőséget – közölte *Rauh Edit*, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakállamtitkára Budapesten, a kormányzati gender mainstreaming képzési program zárókonferenciáján.

A szakállamtitkár elmondta: a gender mainstreaming olyan politikai célt és stratégiát jelent, amely a nemek közötti esélyegyenlőséget a politikaformálás középpontjába helyezi.

A Magyarországon mérföldkőnek tekinthető képzésben a kormányzati szféra közel 150 munkatársa vett részt. A program összköltsége 85 ezer euró volt, amelynek nagy része európai uniós támogatás, a 15 ezer eurós önrészt pedig a tárca biztosította. A képzés 2009 tavaszán, az Európai Bizottság Progress Programja pályázatának keretében valósult meg, ez a bizottság 2007 és 2013 közötti foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási programja.

Az esélyegyenlőségi képzésben a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, a Miniszterelnöki Hivatal, az Önkormányzati Minisztérium, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az APEH és a Magyar Államkincstár munkatársai vettek részt.

A fő célkitűzés az volt, hogy a nemek egyenlőségének érvényesítéséhez a részt vevő szakemberek számára átfogó ismereteket, továbbá saját működési területüket érintő praktikus tudást nyújtsanak és terjesszék a gyakorlatban már jól működő példákat – közölte *Rauh Edit*. A képzéshez kapcsolódóan elkészült egy általános ismereteket tartalmazó kézikönyv, valamint nyolc munkafüzet, amelyek az Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív programjaihoz igazodva ismertetik a irányító hatóságok feladatait.

A programban szakmai közreműködőként részt vett a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség és a Konszenzus Alapítvány budapesti szervezete. Forrás: http://www.onkornet.hu/cikk.html?cikk_id=15280

„El kell érni, hogy a közigazgatás szolgáltasson, és ne hatalmat gyakoroljon”

Beszélgetés Rauh Edit szakállamtitkárral

Partvonalról a fősodorba

❖ Kinek az ötlete volt a képzés?

– A tréning-sorozat a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Esélyegyenlőségi Szakállamtitkárságának kezdeményezésére indult el és az Európai Bizottság Progress Program pályázatának keretében valósult meg. Kezdeményezésünk az Európai Unió azon világos politikai akaratát tükrözi, mely szerint a nemek egyenlőségének eléréséhez mind az elméleti kereteket és módszertant, mind a sikeres gyakorlati alkalmazás feltételeit meg kell teremteni. A magyar államigazgatásban ez volt az első ilyen jellegű képzés, s mérföldkőnek tekinthető a vállalkozás amiatt is, hogy a tréning kormányzati szintű szakemberek bevonását célozta meg.

❖ A „gender mainstreaming”-nek még nincs bejártott magyar megfelelője.

– A kifejezés olyan politikai célt és stratégiát jelöl, amely a nemek közti esélyegyenlőséget a politikaformálás központjába helyezi. Erre a kívánatos tendenciára utal a tréningek kézikönyveként megjelentetett kötetünk címe is: *Partvonalról a fősodorba*. A gender mainstreaming tehát a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének megvalósítását szolgáló átfogó politika, mely arra irányul, hogy a nemek közti egyenjogúság kérdése bekerüljön az általános politikába, a programtervezésbe, valamint a szektorális politikába és tevékenységekbe, s azt célozza, hogy ez a szemlélet minden egyes politikai, igazgatási lépés és intézkedés során érvényre jusson.

❖ Mit tanultak a tréning résztvevői?

– A résztvevő államigazgatási szervezetek munkatársai egy-egy elméleti és gyakorlati blokkból álló képzés során foglalkoztak a gender mainstreaming alkalmazásához kapcsolódó témakörökkel. Az egyes a tréningek a Magyar Női Érdekvédelem Szövetsége (népszerűbb nevén Női Érdek) gender szakértőinek és a Konszenzus Budapest trénerének együttműködésében zajlottak. Az elméleti előadások során a Női Érdekből érkezett trénerok ismertették a gender mainstreaming fogalmát és a hagyományos egyenlőségi politikákhoz való viszonyát, felsorolták gyakorlatba ültetésének szükséges előfeltételeit, valamint beszámoltak az előforduló fő problémákról és ezek megoldási lehetőségeiről. A képzés máso-

dik részében a Női Érdek és a Konszenzus Budapest trénerai együtt dolgoztak; ezen a foglalkozásokon a résztvevők terület-specifikusan foglalkozhattak a gender mainstreaming sikeres alkalmazhatóságának kérdésével. Ekkor került sor olyan gyakorlati ismeretek átadására is, mint a „gender érzékeny” költségvetés, „gender érzékeny” akcióterv és pályázati kiírás készítése. A tréning-sorozathoz kapcsolódóan kiadtunk egy általános ismereteket tartalmazó kézikönyvet arra számítva, hogy az összeállított anyag a jövőben is használható ismeretanyagot nyújt a résztvevőknek. Ezen felül az egyes Irányító Hatóságok munkatársai és vezetői számára egy-egy munkafüzetet is összeállítottunk, melyek tartalmát az Irányító Hatóságok legfontosabb feladataihoz illeszkedve igyekeztünk kialakítani, mindvégig azt az alapkérdést szem előtt tartva, hogy mit jelent a gender mainstreaming elv alkalmazása az Irányító Ható-

A gender mainstreaming segíti a szegénység visszaszorítását, hozzájárul a gazdaság növekedéséhez, erősíti az állampolgári összetartozást. Hatékony eszköz az egyenlőtlenségek leküzdésére, akár nőket, akár férfiakat ér hátrányos megkülönböztetés. Nagyszabású gazdasági és társadalmi intézkedésekhez s ezek révén jelentős többletforrások felszabadításához vezet. Értelmes közgazdasági környezetet teremt, a nőknek éppúgy biztosítva az aktivitás lehetőségét, mint a férfiaknak, lehetővé téve ezzel a munkaerő alkotóképességének 100 százalékos kihasználását. Újabb lépés az egyenlőség felé vezető úton: mindenkiben tudatosítja, hogy a társadalmi nem egyike az ember életét a születésétől fogva meghatározó legfontosabb szabályozó elveknek. A női és férfi identitás tiszteletben tartására ösztönöz, természetesnek veszi, hogy a nők és a férfiak élete eltérően alakul, ezért mások a szükségleteik, más az élményviláguk és más az értékrendjük is. A nők és férfiak közötti kiegyensúlyozottabb felelősség-megosztást célozza, érvényesítése határozott politikai cselekvést és támogatást, világos, érthető célkitűzéseket és mutatókat igényel. Megvalósítása nem megy egyik pillanatról a másikra, hosszú folyamatot jelent.

Tartalma. A gender mainstreaming azt jelenti, hogy a nők és férfiak közötti különbségek soha nem képezhetik a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) alapját.

Újra kell gondolni a munkaerőpiac működését és annak a nők és a férfiak foglalkoztatására gyakorolt hatását. Tartós változásokra van szükség a társadalomban: át kell alakítani a szülői szerepeket, a családszerkezetet, a munka- és időbeosztást, akár az intézmények működését is. Nem a nőket kell valahol a lehetőségek peremén hozzáigazítani a fennálló viszonyokhoz, hanem magukat a társadalmi viszonyokat kell átformálni. Olyan együttműködést kell kialakítani nők és férfiak között, amely lehetővé teszi, hogy mindkét nem egyaránt részt vehessen a társadalom fejlődésében, és egyaránt részesedhessen e fejlődés eredményeiből. Fel kell tárnai az egyenlőtlenség valódi okait, és ezekre ható célzott beavatkozásokat kell alkalmazni. Gondoskodni kell arról, hogy intézkedéseink ne csupán érzékenyek legyenek a nemek közötti különbségekre, de hozzájáruljanak az egyenlőtlenségek csökkentéséhez is. Jól kell föltenni a kérdéseket, hogy világos legyen, mire kell fordítani a korlátozottan rendelkezésre álló forrásokat. Több figyelmet kell fordítanunk a férfiakra, és arra, hogy mit tehetnek ők egy igazságosabb társadalomért.

Elemi. A gender mainstreaming magában foglalja a cselekvési stratégiát, a döntéshozatalt, az információkhoz való hozzáférést, az eljárásokat és módszereket, a módszertant, az alkalmazást, az ellenőrzést és az értékelést.

ságoknál és az Operatív Programokban? A kézikönyvet – mely a Minisztérium Esélyegyenlőségi Szakállamtitkársága, a Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete, valamint a Magyar Női Érdekvédelem Szövetsége együttműködésében jött létre – természetesen egy szélesebb olvasóréteg számára is ajánljuk: politikusoknak, női érdekvédelem szervezeteknek, civil szervezeteknek és egyéb szakembereknek. Reméljük, hogy a közreadott anyag a társadalom különböző szintjein működő további szervezeteket ösztönöz arra, hogy gender mainstreaming stratégiákat dolgozzanak ki és léptessenek életbe.

❖ Nagy a lemaradásunk e téren?

– Én úgy látom, hogy az uniós csatlakozásunkat megelőzően és azzal egy időben Magyarország a demokratikus intézményrendszerét rendbe tette, és igazodott az Európai Unió másodlagos jogrendszeréhez is. Ez azt jelenti, hogy minden olyan direktívát átvettünk, harmonizáltunk, ami a csatlakozásunkhoz szükséges volt. Természetesen vannak még hiányok és hiányosságok, de ezek pótlása folyamatban van. Magyarországon az esélyegyenlőség terén kormányzati és civil szervezeti szinten is igen nagy gondot fordítunk a fogytékossággal élőkre, a roma lakosság integrációjára, az életkorral kapcsolatos diszkrimináció megszüntetésére, ugyanakkor a közgondolkodásban nem ment át a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének még a problematikája sem. Tehát ha ma Magyarországon megnézzük a foglalkoztatást vagy a nők közéletben való részvételét, akkor a felmérésekből világosan látszik, hogy sok még a tennivaló. De addig, amíg az államigazgatásban a gender mainstreaming szemlélet nem kerül be a tervezésbe, addig nem fogunk eredményeket elérni. Az a véleményem, hogy csak az válik társadalmi normává, ami rendszer-szerűen működik. Nem véletlen tehát, hogy ilyen típusú képzéseket indítottunk. Gyakorta tapasztaljuk hogy egy pályázat elbírálása-
kor nem egyformán pontozzák az esélyegyenlőségi vállalásokat. Nagy valószínűséggel azért, mert a bírálók sincsenek tisztában azzal, hogy miként kell megítélni a nők és férfiak szerepét egy-egy projektben. Ahhoz, hogy a döntéshozók egy ilyen típusú gondolkodást át tudjanak venni, meg kell ismerniük a nők és a férfiak közötti problémákat. Persze vannak jó példák is. Az előző lapszámban olvashattuk, hogy Szentendre polgármestere miként érvé-

nyesíti a városfejlesztésben a női szempontokat. De legalább ilyen fontos, hogy maguk a nők is felismerjék, hogy milyen szerepük lehet egy településen vagy az országos közéletben.

❖ *Ami nem egyszerű, mert még a reklámok is azt sugallják, hogy mi, nők főleg háziasszonyok vagyunk. Mostanság fut egy igen szellemes reklám, amiben egy fiatal ember azt ecseteli, hogy miért felsereti Magyarországot. A többi között felsorol híres embereket, de ők mind férfiak. A nők csak úgy kerülnek szóba, hogy nálunk milyen csinosak a lányok.*

– Igazi szexista alapállás. Pedig jó néhány női tudóst, művészt ismerünk. Ugyanakkor, ha megnézzük a statisztikákat, igen szembevetendő, hogy milyen kevés a női akadémi-
sunk van. Aminek egyik oka az lehet, hogy a családi szerepeknek megosztása a magyar családokban még mindig igen tradicionális. Ehhez képest Norvégiában, Svédországban az apáknak is van hosszabb idejű szülei szabadsága. Bizonyos juttatásokat ahhoz kötnék, hogy az apa is részt vállal-e a gyermekgondozásban, amivel egyértelműen az a cél, hogy az anya és apa demokratikusan ossza meg a feladatokat.

❖ *A saját életében is érzékelte, érzékeli az egyenlőtlen bánásmódot?*

– Igen. Sok férfi főnököm volt, akikkel nagyon jól tudunk együttműködni, de ahhoz, hogy egy saját gondolatot vagy elképzelést megvalósíthassak, bizony többnyire háromszor kellett neki futnom. Persze nem panaszkodom, mert szinte mindig vezető beosztásban dolgoztam, tehát az én példám nem tipikus.

❖ *Az önkormányzatoknak milyen szerepük van a gender mainstreaming szemlélet elterjedésében?*

– Óriási! A nők és férfiak társadalmi kérdésében akkor tudunk eredményeket elérni Magyarországon, ha ez nem marad központi közigazgatási szinten, hanem gyakorlattá válik. Ehhez pedig a helyi önkormányzatok együttműködésére van szükség. Ez pedig azt igényli, hogy a helyi önkormányzatoknál dolgozó köztisztviselőkhez is el kell juttatni a tudnivalókat. Ez a jövőbeni legfontosabb feladatunk. El kell érni, hogy a közigazgatás szolgáltasson, és ne hatalmat gyakoroljon, ami akkor valósulhat meg, ha köztisztviselők megtanulják, hogy mit jelent az egyenlő bánásmód a kommunikációban, az ügyintézésben és milyen egy valódi partneri kapcsolat.

A képzésben közreműködött a Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete

Érvényesüljenek a női szempontok

Beszélgetés Geskó Sándor mediátorral, az alapítvány vezetőjével

❖ *Mióta foglalkozik mediálással?*

– 1991 óta, különböző szervezeti keretek között. Először az ELTE Szociológiai Tanszékén voltak konfliktuskezelési és esélyegyenlőségi programok, majd létrehoztuk a Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezetét, ahol esélyegyen-

lőségi és konfliktuskezelési tevékenységet folytatunk. Egyik fő célcsoportunk az önkormányzatok, és ezen belül olyan ügyek, amelyek helyi társadalmi csoportokat érintenek.

❖ *A roma kérdés most különösen aktuális...*

– A cigánykérdés. Nem szeretem a „roma” kifejezést, mert ez valójában a probléma verbális kommunikációs elfedése. Nem átkeresztelni kell embereket, hanem olyan viszonyokat teremteni, ahol nem stigmatizáló, megszégyenítő kimondani azt a szót, hogy cigány, mint ahogy nem probléma, ha azt mondjuk szlovák, szerb, francia, kurd. Igen sok olyan ügyben mediálunk, amelyekben a cigányok az érintettek. Ezek esélyegyenlőségi, illetve konfliktuskezelési ügyek, például helyi lakossági csoportok között. Van-
nak köztük olyan konfliktusok, amelyek valamilyen helyi társadalmi problémából

indulnak ki, de lehetnek olyanok is, amik egy beruházás vagy helyben megvalósított projekt kapcsán alakulnak ki. Ilyenkor a különböző érdekcsoportok között lehet közvetíteni.

❖ Például?

– Például egy cigánytelep-felszámolási program során. Ami egy rendkívül fontos, társadalmilag előremutató, ugyanakkor érzékeny folyamat egy településen belül. Számos érdek jelenik meg: helyiek és országosak egyaránt.

❖ Nyomon követi, hogy hasznos volt-e konfliktuskezelés?

– Egy darabig nyomon követem. Sok helyütt használják a tanulságokat, de ahhoz, hogy egy programot tokkal, vonóval megvalósítsanak, két dolog kell: egy minden oldalú elhatározás, másrészt pedig egy bizonyos mennyiségű pénz. Általában ez utóbbi hiányzik.

❖ De vannak olyan helyzetek, amelyek megoldásához nem kell feltétlenül pénz.

– Persze, így van. Erre mondok is egy példát. Néhány évvel ezelőtt egy Pest megyei településről kerestek meg azzal, hogy van a város közepén egy teljesen lerobbant, 6–8 egykori cselédlakásból álló háztömb, amelyben részben jogcím nélküli lakók élnek. Az egész épület lerobbant, az udvar-rész minősíthetetlen állapotban volt. Csúfította a városképet, ám az önkormányzat nem

tudott vele mit kezdeni. Az önkéntes lakásfoglalóknak küldözgették a felszólításokat, hogy költözzenek ki, de senki nem volt hajlandó elhagyni a lakását. Márpedig így kilátástalan volt a telep felszámolása. Ugyanakkor a település többi lakója részéről egyre nagyobb volt a nyomás, hogy tessék már valamit csinálni. Egyébként a ház egy értékes Duna-parti telken állt. Amikor engem megkerestek az önkormányzattól, azt javasoltam, hogy menjünk oda, és beszéljünk az emberekkel. Majd írnak levelet, mondták a hivatalnokok. Mondtam, az nem lesz jó, mert ezek az emberek nem biztos, hogy tudnak olvasni. És ha el is olvassák a levelet, nem biztos, hogy megértik annak tartalmát. Egyébként is már kaptak levelet, akármennyit. No, mondták, akkor menjünk ki. Érkezésünk óriási meglepetés volt az ott lakók számára. Micsoda? Ide jönnek az „öltönyösök”, és szóba állnak velük?

❖ Egy ilyen beszélgetést ön vezet?

– Igen. És nem hagyom, hogy bármelyik fél megfenyegesse a másikat, de azt sem, hogy túltengjen. Ez esetben igen hamar megszűnt az a gát, ami az önkormányzat és az emberek között állt. Ha úgy tetszik, leomlott egy fal. Elkezdtek egymással beszélni, és már az első alkalommal kiderült, hogy mind a két fél szeretné, ha a probléma megoldódna. Megszületett a szándék, de még csak elvi szinten. Mit kell ez után tenni? Ki kellett számolni, hogy mennyibe kerül a telep felszámolása. Ehhez megint kellett egy szándék az önkormányzat részéről, hogy kimondja, hajlandó vagyok valamennyi pénzt ráköltetni a kiköltözésre, még akkor is, ha jogszerűen, bírósági határozat alapján „kivághatnám” őket az utcára. Elkezdtünk számolni... Leültünk egy kockás papírhoz és azt mondtuk, van öt jogcím nélküli lakó, nézzük meg, hogy mi az igényük. Ezt a felmérést mi elvégeztük. Volt, aki azt mondta, ő szeretne elköltözni Dunaújvárosba, ott kapna munkát, és a fizetéséből vehetne egy lakást, amihez 800 ezer forint önrészre van szüksége. Egy másik lakó azt mondta, ő egy önkormányzati lakást szeretne stb. Az önkormányzat szakértője kiszámolta, hogy ez mennyibe kerül. Mondok egy számot, mondjuk 20 millió forintba. Majd melléírtak egy másik számot, a telek eladási árát, ami mondjuk 40 millió volt.

❖ A többiek pedig, akik jogcímmel laktak ott, nyilván sajtó jögon jutottak otthonhoz.

– Persze. Mi csak a jogcím nélküliekre fordítandó pénzt számoltuk ki. Végül is az derült ki, hogy ebből az akcióból pozitív szaldóval jönne ki az önkormányzat. Ma ennek a kisvárosnak a közepén egy gyönyörű társasház áll. Hozzáteszem, a polgármestert újraválasztották. Nyilvánvalóan nem csak, vagy nem kizárólag ezen ügy folyamánként, de úgy vélem, ennek nagyon jelentős szerepe volt a választási győzelemben.

❖ Ebből a történetből nekem leginkább az önkormányzat rugalmassága a figyelemre méltó. Mert ugye ahhoz, hogy egy ilyen mediálás létrejöjjön, elsősorban kell egy olyan település-vezetés, amelyik nem karhatalommal akar egy ilyen problémát megoldani.

– Ez az alap. De kell még valami. Nevezetesen, hogy a településvezetőknek legyen ismeretük arról, hogy léteznek más eljárások is mint a levelezés meg a karhatalom. Volt egy másik ügy, aminek kapcsán életem egyik legnagyobb dicséretét kaptam. Nem titok a helyszín, mert a sajtóban rengeteg cikk jelent meg az esetről. Néhány évvel ezelőtt Szegeden egy – közel 150 embert érintő – kilakoltatási ügyön dolgoztunk. A helyi vezetés célja a kilakoltatás elkerülése, a lakókkal való megegyezés volt, ehhez kérték a segítségünket. A helyi jegyző nagyon szkeptikus volt, de nem gátolta a munkánkat. Botka László polgármester hívott oda minket. Ő egy másik országgyűlési képviselő polgármestertől, akinek már dolgoztunk, hallott rólunk. Az önkormányzat egy hajdani orosz tiszt épületet akart kiüríteni. A program végén a szegedi jegyző a következőt mondta: „be kell vallanom, hogy rendkívül hitetlen voltam a program sikerét illetően, de meg kell mondanom így a végén, nagyon örülök, hogy a világot nem csak jogászok igazgatják”. Erdemes még a sajtó szerepéről beszélni. A média mostanság nem szereti a probléma-megoldásokat. Annál inkább a botrányokat. A szegedi ügyben, a program közepén megkeresett egy helyi újságíró, hogy ugyan tájékoztassam, mi is történik a telepen. Mondtam, hogy én, mint mediátor és konfliktuskezelő, nem nyilatkozhatok folyamatban lévő ügyről, mert titoktartás kötelez. De beszélhet a helyi lakókkal és az önkormányzattal is. Ők nyilván szívesen adnak információt. Erre az újságíró megértődött, és a következő

jelent meg a helyi újságban: a Konszenzus Alapítvány náci módszerekkel, az éj leple alatt teherautókon telepíti ki a repülőtéri cigányokat. Ebből csupán annyi volt igaz, hogy a bútorokat valóban teherautón szállították el, mindenkinek az új lakásába. A lakók pedig külön busszal hagyták el a laktanya épületét. Tehát valóban voltak teherautók, igaz, hogy reggel 6 és délelőtt 10 között. És azért egyszerre költöztették őket, hogy miután elmennek, az önkormányzat azonnal ledózerolhassa az épületeket, még mielőtt új lakásfoglalók költöznének be.

❖ *Egyszer mesélt nekem egy érdekes Hajdú-Bihar megyei ügyről...*

– Egy tízezer lakosú település önkormányzatnál minden hónapban egy bizonyos napon volt segélyosztás. Ilyenkor már hajnaltól sorban álltak az emberek. Mindenki tudja, hogy egyszerűbb lenne postán kiküldeni a segélyeket, de a szociális törvény nem teszi lehetővé, hogy a segélyből a feladás díját fedezzék. Az önkormányzat viszont, mivel általában forráshiányos, nem teszi, nem tudja hozzá tenni a segélyhez a postaköltséget. Nos, egy ilyen segélyosztáson hat-, hét-, nyolcszáz ember jelenik meg. Egy alkalommal az egyik segélyre váró ember elveszítette a türelmét, berontott az ügyintézőhöz, és fenyegetőzni kezdett. A hivatalnok fölhívta a jegyzőt, hogy balhé van. A jegyző fölhívta a polgármestert, hogy mit tegyen. A polgármester azt mondta, fogalma sincs. Ő oda nem megy, ami arról is árulkodik, hogy milyen lehet a viszonya a választóival. Végül tárcsázta a helyi rendőrkapitányt, aki azt mondta, hogy neki összesen két járőre van szolgálatban, azok is a helyszíntől igen messze, és éppen intézkednek. Ezért beszólt a megyének. Ott kérdezték, mi a probléma? Nem tudom, most hívott a polgármesterünk, három-, négyszáz ember cirkuszol az önkormányzatnál. Három-, négyszáz ember? Kommandó! Kiküldték a megyei kommandót. A kommandósokat ugye egy bizonyos feladat végrehajtására képezik ki. A pontból B pontba el kell menni, ők ezt végrehajtják. Nem kérdezősködnek, nem vizsgálódnak. Ez esetben is, valóban nem túl finom, de szabályos módon rendet teremtettek, aminek óriási sajtóvisszhangja lett. Ekkor kért fel a Belügyminisztérium egyik főosztályvezetője, hogy próbáljak meg közvetíteni.

❖ *Mi volt a kiindulópont?*

– Az első kérdésem az volt, hogy vajon véletlenül jártak-e arra a kommandósok, és csak úgy kedvtelésből, na meg mert rasszisták, ugrottak le a teherautóról, és oszlatták fel a tömeget? Amikor kiderítettem, hogy valójában miként kerültek oda, nyilvánvaló lett számomra, hogy ugyan lehet, hogy van a rendőrök között rasszista, de ez esetben nem ez volt az indíték. Bármennyire is ezt sugallta néhány médium. Az ügy kapcsán nem az volt a feladatom, hogy X, Y vagy Z kommandóst vagy kommandós parancsnokot, úgymond, megtanítsam arra, hogy az emberek nemtől, bórszíntől, származástól függetlenül egyenlőek, hanem hogy az önkormányzatot világosítsam fel, miként lehet a segélyosztást úgy megszervezni, hogy az ne idézzen elő konfliktust.

❖ *A genderképzés, ha távolabbról is, de kapcsolódik a konfliktuskezeléshez.*

– Put the main increase, tehát a fő sodorba emelés. Ez azt jelenti, el kell odáig jutnunk, hogy a társadalmi élet minden területén érvényesüljenek a női szempontok. Nem jogegyenlőségről vagy nem esélyegyenlőségről, vagy nem pusztán jogegyenlőségről vagy esélyegyenlőségről beszélünk, hanem arról, hogy különböző tervezési folyamatokban – mondjuk egy önkormányzati költségvetés vagy egy projekt kialakításánál – határozottan érvényesüljenek a női szempontok.

❖ *És mik ezek?*

– Nem elsősorban vagy kizárólagosan arra gondolunk, hogy ugyanannyi nő legyen a parlamentben, ahány férfi, vagy ugyanannyi buszsofőr legyen nő, mint ahány férfi. Azt azonban el kell érni, hogy egy autóbusz-beszerezési tender kiírásánál érvényesítsék azt a szempontot is, hogy a babakocsival föl lehessen szállni a járműre. Igen, ez női szempont, hiszen babakocsival főként nők közlekednek. Mondok más példát: amikor munkahely-teremtési programot akarunk megvalósítani, foglalkozunk azzal is, hogy milyen háttérintézményeket kell létrehozni, és milyen jogszabályokat, helyi rendeleteket kell megalkotni, amelyek lehetővé teszik,

hogy a nők is elmenjenek dolgozni. Mi több, az illetékeseknek tárgyalásokat kell folytatniuk a helyi közlekedési vállalattal, hogy a menetrend kialakításánál gondoljanak arra is, hogy miután az édesanya beadta a gyereket az óvodába, pontosan beérhessen a munkahelyére. A kormányzati szintű gender képzésen olyan emberek vettek részt, akik különböző minisztériumokban, illetve a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél és ennek különböző irányító hatóságainál pályázati kiírásokat készítenek, akcióterveket fogalmaznak meg. A képzés adott némi általános ismeretet, ugyanakkor foglalkoztunk a napi gyakorlattal is. Például azt elemeztük, hogy kell kinéznie egy genderérzékeny pályázati kiírásnak, vagy egy költségvetésnek.

❖ *Ha mediál, mennyire él át egy-egy konfliktust? Mert az orvosok azt szokták mondani, hogy nem lehet minden beteggel meghalni.*

– Nekem a legnagyobb hibám, hogy a szakmailag indokoltnál jobban akarom segíteni a résztvevőket. Például abban a szegedi ügyben, amiről meséltem, hét hónapig tartott az előkészítő folyamat. Ez idő alatt harmincnégyszer voltam Szegeden, és gyakran előfordult, hogy hajnali háromkor fölébredtem, és azon törtem a fejemet, hogy mit lehet még tenni. A siker tudatában most azt mondom: megérte.

Július elsejétől kötelező a versenyvizsga

Esélyegyenlőségből is vizsgáznak a köztisztviselők

A közigazgatási versenyvizsgáról szóló 126/2009. (VI. 15.) kormányrendelet 2009. június 18-án lépett hatályba. Az, aki a rendelet hatálybalépésekor közszolgálati jogviszonyban áll, és legalább kétéves közigazgatási gyakorlattal rendelkezik, közszolgálati jogviszonya megszűnését követő öt éven keresztül mentes a versenyvizsga letétele alól.

Az a köztisztviselő, aki 2007. július 15-én már közszolgálati jogviszonyban állt és közigazgatási alapvizsgára kötelezett, de ezen kötelezettségének 2007. július 15-ig nem tett eleget, 2009. december 31-ig alapvizsgát kötele tenni, kivéve ha 2009. december 31-ig az alapvizsga letétele alól mentesül.

Az, aki 2007. július 15-ét követően, de még a közigazgatási versenyvizsga kötelezettség hatálybalépése előtt vezetői megbízást, kinevezést, köztisztviselői kinevezést kapott, közigazgatási alapvizsgára kötelezett, kinevezését követő egy éven belül közigazgatási alapvizsgát köteles tenni, kivéve, ha ezen időpontig az alapvizsga alól mentesül.

Versenyzvizsgát tehet az a magyar állampolgár, aki büntetlen előéletű, cselekvőképes és legalább középiskolai végzettséggel rendelkezik. A versenyvizsga költségét a vizsgázó viseli. A köztisztviselői kinevezést, vezetői megbízást, illetve kinevezést kapott vizsgázó versenyvizsga díját – a megismételt versenyvizsga díjának kivételével – a munkáltató megtéríti.

A teljesített versenyvizsga nem korlátlan ideig, hanem csak a letételétől számított öt évig érvényes, ha azonban a vizsgázó a vizsga teljesítését követően köztisztviselői kinevezést kapott, a versenyvizsga érvényessége a közszolgálati jogviszony fennállásáig, de legalább öt évig, illetve a közszolgálati jogviszony megszűnését követő egy évig érvényes.

Az ügykezelőknek ugyanezen követelményeknek kell megfelelniük, azzal a különbséggel, hogy esetükben nem szükséges versenyvizsga és a középfokú szakképesítés (nem végzettség) is elegendő. Külön meghatározott fontos és bizal-

mas munkakörben köztisztviselő csak az lehet, aki a munkakörre előírt, az állami élet és a nemzetgazdaság jogszerű működéséhez szükséges biztonsági feltételeknek megfelel.

Ügykezelői feladatkör esetén – az említett fontos és bizalmas ügykezelői munkakörök, és az ügykezelői vezető megbízás esetét kivéve – a magyar állampolgárság nem követelmény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyekkel szemben, ha a feladatkör ellátásához szükséges mértékű magyar nyelvismerettel rendelkeznek.

Ha a központi államigazgatási szerv alaptevékenysége körében felsőfokú iskolai végzettségű pályakezdő köztisztviselőt kíván alkalmazni, neki az előbbieken túl angol, francia vagy német nyelvből államilag elismert nyelvvizsgával kell rendelkeznie. Ha a munkakör ellátásához az előbbieken felsorolt nyelveken kívüli nyelv használata szükséges, akkor az e nyelvből meglévő nyelvvizsga – az angol, francia vagy német helyett – alkalmazási feltételként elfogadható.

❖ *Véleménye szerint mennyire szigorúak a versenyvizsgák?*

– Szerintem szigorúak, de nem teljesíthetetlenek.

❖ *Miért kellett a korábbi módszerre változtatni?*

– Főként azért, mert korábban a felvétel előtt nem derült ki a köztisztviselő-jelölt alkalmassága. Csak miután már egy éve dolgozott. De sokan kifogásolták azt is, hogy túlzottak a lexikális követelmények. Ezért aztán, amikor az intézet élére kerültem, elindítottam a modernizációs folyamatot.

A versenyvizsga. Az írásbeli vizsgán a jelölt először számítógépen egy, véletlenszerűen a számítógép által generált teszt-feladatsort old meg 60 perc alatt. Itt a versenyvizsga-témakörökkel kapcsolatos tárgyi ismereteket és a számítógépes készségeket mérjük fel. A teszt-feladatsor eredményéről a vizsgázó helyben, a teszt-feladatsor kitöltését követően tájékoztatást kap a számítógépen keresztül.

Ha a teszt-feladatsor megoldása sikeres volt, a jelölt szintén számítógépen, két, véletlenszerűen a számítógép által generált esszé kérdés közül választja ki a neki megfelelőt és ezt oldja meg, szintén 60 perc alatt. Itt a jelölt írásbeli fogalmazási képességét, logikai gondolkodásának a menetét, tájékozottságának a körét, és szerkesztőképességét mérjük. Az esszé megírása azonosító kód segítségével történik, amely csak a jelölt számára ismeretes. A dolgozatot a javító tanár otthon, számítógépen javítja (a jelölt személyét ő nem tudja beazonosítani, csak a kódot látja), az eredményeket felviszi a versenyvizsga elektronikus információs portáljára, erről a jelölt rögtön értesítést kap, és az eredményt megtekintheti.

Ha az írásbeli vizsga sikeres volt, a jelölt szóbeli vizsgán vehet részt. A szóbeli vizsgán a számítógép véletlenszerűen az öt versenyvizsga-témakörből egy-egy (összesen öt) kérdést generál. A szóbeli vizsgán az öt kérdésből két klasszikus kifejtős kérdés, három pedig situációs gyakorlat megoldását jelenti. Situációs gyakorlatok esetén a vizsgázónak bele kell helyezkednie az adott helyzetbe (a leírás alapján), és a vizsgáztató is vállalhat bizonyos szerepet a probléma megoldása során. A szóbeli vizsga során a jelölt tárgyi tudása mellett a döntési képesség, a kommunikációs és beszédkészség, valamint a problémamegoldó képesség is értékelésre kerül.

A diszkrimináció, a korrupció mérgezi a társadalom közérzetét

Beszélgetés Teplán Istvánnal, a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ főigazgatójával

❖ Milyen a külföldi gyakorlat?

– Például Franciaországban vagy Amerikában csak akkor jelentkezhet valaki köztisztviselőnek, ha már a zsebében van a versenyvizsga-bizonyítvány.

❖ Mit jelent ez esetben a verseny?

– A franciáknál rangsorolják a jelentkezőket, és a legjobb kondíciókkal rendelkezők kaphatják meg az állásokat. Nálunk nincs rangsorolás.

❖ Ha én kitalálom, hogy köztisztviselő szeretnék lenni, mi a teendőm?

– Attól függ, hogy milyen végzettsége van. Ha középiskolai vagy egyetemi, akkor jelentkezhet, az idén július elsejétől már kötelező, versenyvizsgára. Ennek van egy nem túl magas díja, amit – a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal közös döntés értelmében – a hátrányos helyzetűeknek, ha sikeres vizsgát tesznek és állást kapnak, visszafizetünk.

❖ Hogy lehet felkészülni a vizsgára?

– A jelenlegi elképzelés szerint nincs kötelező felkészítés. Tehát miután valaki azt mondja, hogy köztisztviselő szeretne lenni, bejelentkezik és regisztrál a versenyvizsgára. Ezután az interneten hozzáférhet a felkészüléshez szükséges összes anyaghoz. Akinek nincs számítógépe, az segítséget kaphat az állami költségvetésből gazdálkodó regionális központoktól. Rauh Edit esélyegyenlőségi szakállamtitkárral most azon gondolkodunk, hogy miként lehetne egy olyan segítő szisztémát létrehozni, ami megoldást jelentene azoknak, akik nem tudják kifizetni a tanfolyam árát.

❖ Miből kell vizsgázn?

– Öt témakör van. A vizsga készség, alkalmassági és kompetencia típusú. A témakörök: alkotmányos és jogi ismeretek, gazdasági, pénzügyi ismeretek, emberi jogi, etikai és adatkezelési ismeretek, a társadalom és a társadalmi együttélés alapfogalmai, közgazdaság-tudomány és közgazdasági ismeretek. Teljesen új elem az etika és érdekonfliktus kezelése, az esélyegyenlőség, az átláthatóság, a nyilvántartás és adatvédelem, az antikorrupció, az integrálás.

❖ Milyen típusú tudást várnak e témakörökben?

– Hogy a vizsgázók legyenek tisztában az alapfogalmakkal, és terveink szerint a későbbiekben tréningeken bizonyítsák alkalmasságukat. E téren nem a vizsga, hanem a részvétel lenne a hangsúlyosabb. Dolgoztam olyan amerikai egyetemen, ahol minden tanárnak részt kellett vennie ügyvédi irodák által szervezett tréningeken. A szituációs játékokban jól megismerhetők a résztvevők képességei.

❖ Azt remélik, hogy ha valaki, mondjuk, megtanulja az antikorrupciós tananyagot, vagy részt vesz egy tréningen, az majd ellen tud állni egy borítéknak?

– Egy tréning nem jelent biztosítékot arra, hogy valaki visszautasítja a kenőpénzt, de az biztos, hogy a résztvevőkben tudatosulnak bizonyos normák. Ugyanez érvényes az antidiszkriminációs programra is. Persze ettől még utálhatja valaki a cigányokat, de ha ezt nem mutatja ki, mert tudja, hogy egy köztisztviselőnek hogyan kell viselkedni, akkor már előrébb vagyunk.

❖ Amerikában is lassú ez a folyamat, de mégis eljutottak Obama megválasztásához.

– Pedig Amerikában is sok még a tenni való, ahogy Németországban is, de ezekben az országokban azt azért már tudják

az emberek, hogy mit lehet mondani, és mit nem, mivel lehet viccelni, mivel nem, mert bizonyos kijelentésekért akár börtön is járhat.

❖ Szeretném, ha bemutatná az ön által vezetett intézetet.

– Az egyik divízióknak a köztisztviselők továbbképzése. A másik: a közszféra felső vezető kiválasztásának előkészítése. A jelöltekkel sorseszteket végeztünk, amelyek alapján – a vizsga napján kijelölt – zsűri listát készít az alkalmas emberekről...

❖ A protekció kilőve...

– Úgyvan. A zsűritagok több órán át figyelemmel kísérik a jelölteket, akik különböző igen nehéz, olykor megoldhatatlannak tűnő feladatokat oldanak meg. Az eredmény az a lista, ami konszuszussal jön létre. Ebből választ, például OEP-elnököt a kormány. Ki lehet nevezni pártbarátot, telekszomszédot, unokatestvért, de csak az alkalmasok közül.

❖ Milyen tervei vannak?

– Jó lenne, ha a teljes köztisztviselői kar időről időre, részt venne egy-egy képzésen. A hollandoknál ez kreditrendszerben működik. Például a rendőröknek saját pénzükből kell olyan képzésekre járniuk, ahol megtanulhatják, hogy kell viselkedni, bánni például a bevándorlókkal. Persze tudjuk, hogy a holland rendőr fizetése jóval magasabb, mint a magyaré, ami nem jelenti azt, hogy nem kell megtalálnunk a módját a rendszeres továbbtanulásnak. Különös tekintettel a jelenlegi helyzetre, amikor a diszkrimináció, a korrupció erősen mérgezi a társadalom közérzetét.

Megtartotta alakuló ülését a Kríziskezelő Program Tanácsadó Testülete. A kormány által felkért civil szervezetek képviselőiből álló Kríziskezelő Program Tanácsadó Testületének feladata, hogy figyelemmel kísérje a Kríziskezelő Program számláján rendelkezésre álló keretösszeg felhasználását. A tanácsban 8 civil szervezet képviselője vesz részt, akik a program céljainak megvalósítását javaslataikkal is elő-

segítik. A tanács alakuló ülésén Kiss Péter társadalompolitikai miniszter és Herczog László szociális és munkaügyi miniszter is részt vett. A kormány azért indította el a Kríziskezelő Programot, hogy a gazdasági válság miatt átmenetileg krízishelyzetbe került családoknak gyors segítséget tudjon biztosítani. A Kríziskezelő Program keretében augusztus elsejétől november végéig egyszeri minimum húszezer, maximum ötvenezer – különös méltánylást érdemlő esetben maximum százezer – forintot vissza nem térítendő támogatásban részesülhetnek a nehéz helyzetbe került családok. A kormány erre a célra egymilliárd forintot különített el, azonban ez az összeg a felajánlásoknak, illetve az alap összegét növelő döntéseknek köszönhetően mára megközelítőleg 6 milliárd forintra emelkedett. A tanács tagjai az alakuló ülésen tájékoztatást kaptak a program számlájára eddig beérkezett összegekről. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság képviselője arról tájékoztatta a tanács tagjait, hogy milyen fázisban tart a program működtetéséhez szükséges felkészülés.

Lapzárta után